

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

III. S. Scripturam interpretari num sit cuiusuis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

AD. IV. Agitur ibi de Euangelio Prædicato infidelibus: non de scripto. Vnde I. Cor. I. *Nos prædicamus Christum crucifixum; Iudæis scandalum; Gentibus stultitiam. Deinde; Clara prædicatio; sed incredulis obcura Fides: quia Scripturam vel non intelligunt, vel ei non credunt. Indicabat id velamen, Moysis faciei oppanum. Demum: Mystera credentibus sunt certa omnibus; multis clara: Scripturæ tamen non multis; minus omnibus liquent.*

AD. V. Iam liquet scriptura credita, quoad verba, sensum literalem, & mysteria præfigurata aut prophetizata. Ipsa Apocalypsis cui aperta est? At credita est, & exposita Ecclesiæ sat liquet.

QVÆSTIO III.

An sit cuiusuis Biblia legere, & Interpretari?

LUTHERANI & CALVINIANI iuxta, cæterique, 1. Sibi sumunt Scripturam è quavis in quamlibet linguam vertendi licentiam: item Hebræam, Græcamque, Latinamque interpretandi ad libitum. Hinc à vera lectione ac Interpretatione in diuersa abeunt, ac obscèrè discrepant in & verbis, & sententiis, quin & libris quoq; Scripturarum mutatis, mutilatis, omissis, eiectis, additisque nouis. Liquet è iusta superius allata eorum querela: Cui addit Lutherus ibid: *Istis nihil proficitur, nisi quod discrepantia lectionum turbat memoriam, remoratur studium, ac in multis locis incertiore dimittit legentem, quam fuerat. Rauchlinus in Concord. hebræ. Multa translationes Bibliorum produnt; quas melius fuisset non nata esse, vel statim interisse.*

SVADENTISTIS communem vulgo lectionem fieri Scripturarum. 1. Quia Mandat omnibus Dominus, Ioan. 5. *Scrutamini Scripturas.* 2. Beroënse Act. 17. *quotidie lecta-*

bantur scripturas. 3. Dominus oratione sua ostendit, plus inesse luminis diuini paruulis & abiectis, quam sapientibus & elatis. *Math. 11. Ergo.*

AVTOR. I. Prælegere, & exponere Scripturas proprium est ad hoc deputatis & instructis. 1. Quia in Vet. Test. Sacerdotum erat, Tuba canere, docere populum, consulere Deum, responsa Dei ferre etiam ad sanctissimos. *Iosu. 6. Deu. 24. 2. Reg. 14. Malac. 1. Labia Sacerdotis custodiunt scientiam.* In nouo Test. Eph. 4. *Constituit Deus. QVOSDAM, non omnes, Doctores et Pastores, ad consummationem sanctorum, in edificationem Corporis Christi.* Proinde, Act 20. *Attendite vobis, & uniuerso gregi, in quo posuit Vos præ omnibus. Deus &c. 2. Tim 4. Attende lectioni, adhortationi, doctrinae. 25. 2. S. Hiero: l. 1. contra Pelag. queritur hæreticos; quò plebis sibi colligant fauorem; scientiam legis quibuslibet, etiam mulierculis, tribuisse. Idem insinuatur factitatum, Iac. 3. *Nolite fieri plures Magistri, nec S. ientes; quoniam maius iudicium sumitis.* 3. S. Patres, ut S. Hilar l. 2. *de trinit. et. l. 2. ad Constantiam: S. Hieron. in Gal. 1. S. August. l. 12. Confess. c. 25. &c.* docent; Non aliunde tot ortas hæreses, & schismata profeminata; quam quòd quivis Scripturam legeret, iudicaret, & sua ad commenta accommodaret.*

II. Vnum demus in Exemplum Lutherum, Magistrum vulgaris Magisterij super Sacras Scripturas, quem ipse in interpretando deferat honorem Scripturis. 1. Blasphemat subinde: *Vt Tomo 2. Wittembergensi fol. 226. b. In principio creauit Deus cælum & terram: id est: vorauit cuculus currucam cum plu-*
mis

mis & omnibus: **Der Guckgug hat die Graßmuel gefressen.** Idem to. 2. Ienen. f. 404. b. *Vos estis lux mundi*: id est: *stercus in laterna.* 2. Verba depravat: testis Georgius Dux Saxonie in præfat. ad Nouum Test. Embseri, vbi notat vltra sexcenta loca ab Luthero deprauata: vt Ita. 9. est *Deus fortis*; is ponit, *Virtus Patris*: quasi Christus non esset Deus. Gal. 5. Omisit in donis Sp. sancti, Patientiam, modestiam, continentiam. 3. Sententias omisit: vt i. Ioan. 5. *Tres sunt, qui testimonium dant.* &c. 4. Partes omisit: vt Dan. 3. versus 66 & partem Esther. 5. Capita omisit: vt Danielis duo vltima. 6. Libros exautorauit, vt Iudith, Sapientie, Tobie, Ecclesiasticum, Baruch, Machabæorum lib 1 & secundum, Epistolam ad Hebræos, Iacobi, Iudæ, Apocalypsin, to. 5. fol. 515. 6. to. 2. f. 188. a.

III. Vt omninò iuste quærat P. Becanus in Manuali controu. lib. i. c. q. 1. 4. *An Lutherani & Caluiniſta habeant Veram Scripturam?* Negat. Sicque probat. In Scriptura tria spectantur, Canon, Versio, Interpretatio.

1. *Canonem* non habent; quia in hoc dirè & procul inter sese dissident, ac digladiantur: nec vtrorumque Canon est ab Ecclesia vnquam adprobatus: adeò is discrepat etiam à S. Patrum Canone prisco ac primæuo.

2. *Versionem autenticam* non habent: patet supra; multas numerant, nullam undique omnes probant; alij alias culant: *Lutheranam* carpunt Tigurini, Osiandri, Bucerus, Munsterus: Lutherus post annos XX se errasse crebrò. fatetur. *Bezanã* damnat Castalion, Huberus &c. *Castalianã* dñat Beza, ridet, &c. *Münst-*

rianã Tigurini, Pelican, &c. respuñt, &c.

3. *Sensum & Interpretationem autenticam* non habent, nisi quam à nobis accipiunt: vbi abeunt; errant. Vt Ita. 4. *Bene aut malè, si potestis, facite*: id est Luthero, homo non habet amplius liberum arbitrium, quia id per peccatum Adæ perdidit. Item, Mat. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata*: hoc Caluinus vult ironicè dictum, q. d. *Ne serues mandata.* Sic pleraque vult dicta à Christo, Inst. 3. c. 24. §. 13. *Ecce, vocem ad eos dirigit; sed vt magis obsurdescant: Lumen accendit; sed vt reddantur cæciores: Doctrinam profert; sed quam magis obstupescant: Remedium adhibet: sed ne sanentur.* Item, Math. 26. *Hic est Sanguis meus noui Test.* id est, Lutheranis, *hoc vinum est meus Sanguis*; Caluiniſtis, *hoc vinum significat meum sanguinè*: Pleſt. 1. 4. Euch. c. 2. *hec est illa mors & passio, quam paulò post sustinebo.* Idem Act. 2. *Non derelinques animã meam in inferno*, id est, Beza: *cadauer in sepulcro.* Item Heb. 9. *Honorabile Connubium in omnibus*, id est Caluino & Beza, *est honoratum & licitum in omnibus cuiusuis Ordinis.* Malù! Quæ isthæc tanta hominum in Diuinis est audacia ac theomachia?

4. Neq; possunt habere sensum Scripturæ verum: I. Quia donum interpretationis datur tantum in Catholica Ecclesia, 1. Cor. 12. At ipsorum non est verè Catholica. Liquet seipso, patebit & inf. p. 2. 2. Ibi id reperitur, vbi est donum miraculorù: Sed hoc nō est apud sectarios: ergo nec illud. Hæc ex R. P. Becano.

DICO AD I. Solis Legis peritis dictum, *Scrutamini nō omnibus.* AD II. Vtinam Beroënſes sat imitemur, perscrutantes, quam dissona S. Scripturis

ris comminiscantur Nouatores. AD
III. paruuli dicuntur humiles doctique;
non tumidi Rabini, captiuare nolentes
intellectum in obsequium fidei.

Q V Æ S T I O I V.

*Controuersiarum fidei quis Iudex summus
in terris?*

LV THERANI & CALVINIANI volunt
Iudicem solum esse Sp. Sanctum in Scri-
pturis loquentem.

Sic LV THERVS in præfat. assert. art. 175. *Capite hoc
Euangelium; Quia neque Papa, neque Concilij, neque
ulli hominum commissum est, ut constituat & concludat,
quid sit fides. Ideo debet dicere: Papa, tu conclusisti cum
Concilio; nunc habeo ego iudicium, an acceptare queam,
nec ne. Quia non stabis pro me, quando debeo mori. Et
falsam doctrinam nemo iudicare potest, nisi spiritalis ho-
mo. Ideo res est insana, quod Concilia concludere vo-
lunt, qui deradendum, eum sepe nullus vir sit tibi, qui di-
uinum Sp. vel modicum olfecerit.* MELANCHT. in
Locis c. de Ecclesia. *Cum de Scriptura sententia dissen-
sus oritur; tunc ipsum verbum Dei est iudex; & accedit
Confessio vera Ecclesie. i. e. paucorum, ait, cum Verbo
Dei consentientium. Sic & Brentius in Confes. Wit-
temb. Ad quemque priuatum pertinet, de doctrina re-
ligionis iudicare.*

CALVINVS *Inst.* 4. c. 9. §. 8. 12. 13. etiam
Generalium Conc. & S. Patrum Iudicem
facit quemque priuatum.

SVADENT istis 1. Isa. *Dabo omnes fili-
os tuos doctos à Domino.* 2. Ierm. 3. *Dabo le-
gem meam in cordibus eorum. &c. Omnes enim
scient me.* 3. Math. 23. *Vnu est omnium Ma-
gister vester Christus.* 4. Iohan. 5. *Ego testi-
monium ab hominibus non accipio.* 5. Ioan. 7.
*Si quis voluerit voluntatem eius facere, qui mi-
sit me, agnoscat de Doctrina mea, utrum ex Deo
sit.* 6. Ioan. 10. *Oves mea vocem meam au-
diunt.* 7. *Spiritalis autem,* 1. Cor. 2. *diu-
dicat omnia, & ipse à nemine iudicatur.* 8. *O-
mnia probate,* 1. Thess. 5. *quod bonum est, te-
nete.* 9. *Non necesse habetis, ut aliquis doceat
vos,* 1. Iohan. 2. *Sed Unctio docet vos de omni-
bus.* 10. Ephes. 2. *Estis Cines Sanctorum, &
dom. Dei, superedificati supra Fundamentum
Apost. & Proph.* II. Alioquin Papa foret su-
pra Scripturam; hæcque ab eo robur acci-

peret. 12. *Fides nostra suspendet ab iudicio
Ecclesie, nimium debili nititur fundamen-
to, &c.*

AV T O R. Cùm eo Spiritu Sancto,
quo inspirati, locuti sunt Sancti, 2. Pet. 1. fit
interpretanda Scriptura; isque omninò
infallibiliter assistat Papæ & Concilio,
seu Ecclesie: idem idcirco Papa cum eâ-
dem summus Scripturæ Interpres, Iu-
dexque est controuersiarum: juxta *Conc.
Trid. Sess. 4.*

I. Quia sic Scriptura Vetus ac Noua
in meo Antichristo. p. 1. q. 1. Et *Exod. 18.*
Moyse sedit Israëliticæ Caput Ecclesie
Iudexque dubiorum circa legem exor-
torum decernebat; non ad priuatum
spiritum remittebat: Inferiores quoque
Iudices causarum minorum maiora ad
vnum cum negotia referebant. Fuit au-
tem Moyse Iudex, & Pontifex, Sacer-
dote Aaron maior, extraordinarius su-
pra ordinarium, vereque Sacerdos, *Psal.*
*98. Exod. 28. 29. Deut. 17. Si ambiguum
apud te, &c. venies ad Sacerdotem & Iudicem,
qui fuerit; indicabuntque tibi iudicij verita-
tem. Sequerisque sententiam. Quia au-
tem superbiaerit, nolens obedire Sacerdotis
imperio; morietur.*

Hic ineptiunt cum Brentio: 1. Esse
præceptum conditionatum: 2. Re-
mitti ad politicum Iudicem; 3. Idque
in causis politicis: At ibi absolute ju-
betur, pro Sacerdote summo, in causis
religionis ac Legis: Liqueat è textu cui
vim faciunt Nouatores ex causæ bonæ
desperatione.

II. Sic praxis Ecclesie; quæ omnes
omnium retrò sæculorum nouatrices
controuersarum quæstionum hæreses
per Papas, Conciliaque, condemnauit,
tustu.